

γουδί· ἐδυνάμωνε μὲς στήν ψυχὴ τοῦ νέου ποιητῆ τὸ θάρρος του εἰς τὸ μέλλον τοῦ ἔθνους, ὅταν ἐτύχαινε ν' ἀκούσει ἀπὸ τὸ ἄτεχνον στόμα τοῦ φτωχοῦ Νικολάου σίχρους γενναίους καθὼς εἶναι οἱ ἐξῆς, ἀπὸ μίαν περιγραφή πυρκαϊᾶς εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα:

Ὁ Ἅγιος Τάφος τοῦ Χριστοῦ, ἐκεῖνος δὲν ἐκάη·
ἐκεῖ ποῦ θγαίνει τ' Ἅγιο Φῶς ἄλλη φωτιά δὲν πάει.

Ἐπὶ παρόμοιες λαμπρὲς ἀχτίνες, οἱ ὁποῖες σκόρπιες ἀστράφτου ἀπὸ τὸ ἀκαλλίεργητο πνεῦμα τοῦ λαοῦ, ἐπροσπαθοῦσε ὁ Σολωμὸς νὰ συνθέσει τὸ φωτεινὸ στοιχεῖον, ὅπου ἐμελλε νὰ στήσει τὰ ποιητικὰ του πλάσματα.

* «Παρατηρῶ», τοῦ εἶπε ὁ Τρικούπης, «ὅτι ὅσο προκοβείς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, τόσο ἀπλοῦστερα γράφεις, ὅταν συνθέσεις εἰς τὴν ὀμιλουμένην». «Τοῦτο σημαίνει», ἀποκρίθηκε ὁ Σολωμὸς, «ὅτι ἐννοῶ καλύτερα καὶ τὴν μία καὶ τὴν ἄλλη».

(ΙΑΚ. ΠΟΥΛΛΑΣ, ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ)

Β

Ἦ κου ἄν, ὦ ξεῖνε Λάκων, εἶπερ εἶδες τόπῳ' ἐγώ,
κάρτα ἄν ἐθώμαζες, ὅκου νῦν οὕτω τυγχάνεις θῶμα ποι-
εύμενος τὴν ἐργασίαν τοῦ σιδήρου· ἐγὼν γὰρ ἐν τῆδε ἐθέ-
λων τῆ αὐτῆ φρεσὶ ποιήσασθαι, ὀρούσων ἐπέτυχον σορῶ
ἐπταπῆχεϊ· ὑπὸ δὲ ἀπιστίας μὴ μὲν γενέσθαι μηδαμὰ μεί-
ζονας ἀνθρώπους τῶν νῦν, ἀνοιξα αὐτὴν καὶ εἶδον τὸν
νεκρὸν μῆκεῖ ἴσον ἔοντα τῆ σορῶ· μετρήσας δὲ συνέχωσα
ὁπίσω.

(ΗΡΟΔΟΤΟΣ)

Ἄπ' αὐτοῦ ἐπεριπάτησεν ἡμέρας δύο, καὶ ἦλθεν εἰς
ἄλλην λίμνην, ὅπου εἶχε τὸ νερὸν γλυκὺ ὡσάν ζάχαρη.
Ἐμῆκεν εἰς αὐτὴν νὰ κολυθῆσει, καὶ ἦλθεν ἐπάνω του
ἕνα ὄψαρι μέγα. Ἐφυγεν ἔξω εὐθύς ἀλλὰ τὸ ὄψαριον κυ-
νηγώντας τον, ἐξέβη καὶ αὐτὸ ἔξω. Αὐτὸς τὸ ἔκαθαλί-
κευσε, ἔπειτα ἐσκότωσέ του, καὶ ἐπρόσταξε νὰ τὸ σχι-
σοῦν. Ἐβρῆκεν μέσα ἕνα λιθάρι πολύτιμο, ὡσάν χρυάρι-
κον ἀβγόν, καὶ ἔλαμπεν ὡσάν τὸν ἥλιον. Ὄρισεν καὶ ἔ-
δαλάν του εἰς τὸ φλόμπουρον του, καὶ ἔδαστοῦσαν τὸ εἰς
τὸν Ἀνέξανδρον ἐμπροσθὰ ὡσάν φανάρι.

(Η ΦΥΛΛΑΔΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΕΞΑΝΤΡΟΥ)

...Τότε ἐπρόσταξεν ὁ πανάγαθος Θεὸς καὶ ἔγινεν ὁ
κόσμος οὗτος, καὶ ἀπὸ τὸν καιρὸν ὅπου ἔκαμε τὸν κό-
σμον εἶνε 7.288 χρόνοι, εἶνε δὲ ὁ κόσμος οὗτος ὡς αὐτὸς,
καὶ καθὼς εἶνε ὁ κροκὸς εἰς τὴν μέσην τοῦ αὐγοῦ, ἔτσι
εἶνε ἡ γῆ ποιημένη ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ στέκη χωρὶς νὰ ἔγ-
γίξη εἰς κανὲν ἄλλο μέρος. Καὶ καθὼς εἶνε τὸ ἀσπράδι ὁ-
λόγουρα εἰς τὸν κροκόν, ἔτσι εἶνε καὶ ὁ ἀέρας εἰς τὴν
γῆν, καὶ καθὼς εἶνε ὁ φλοιὸς ὀλόγουρα, ἔτσι εἶνε καὶ ὁ
οὐρανὸς ὀλόγουρα ἀπὸ τὴν γῆν. Ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη καὶ
τὰ ἀστρα εἶνε κολλημένα εἰς τὸν οὐρανόν, ἡ γῆ εἶνε
στρογγυλὴ, καὶ ὅπου πηγαίνει ὁ ἥλιος ἐκεῖ γίνεται ἡμέ-
ρα, ἡ νύκτα δὲ εἶνε ὁ ἥσκιος τῆς γῆς. Τώρα ἐδῶ ἔχουμεν
δράδυ, εἰς ἄλλο μέρος εἶνε αὐγὴ, καὶ καθὼς εἶνε ἀνθρω-
ποι ἐδῶ εἰς τὴν γῆν, ἔτσι εἶνε καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς. Διὰ
τοῦτο ἐνομαζέτησαν οἱ ἅγιοι πατέρες νὰ δάφωμεν τὰ αὐ-
γὰ κόκκινα τὴν Λαμπράν. Διότι τὸ αὐγὸ σημαίνει τὸν κό-
σμον, τὸ δὲ κόκκινον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ μας, ὅπου ἔ-
χυσεν εἰς τὸν Σταυρὸν καὶ ἄγιασεν ὅλον τὸν κόσμον.

(ΑΓΙΟΣ ΚΟΣΜΑΣ Ο ΑΙΤΩΛΟΣ)

Ὅτι κρικέλλα δὲν ἔχει ἡ γῆς νὰ τὴν πάρει κανεὶς εἰς
τὴν πλάτη του, ὅτε ὁ δυνατός, ὅτε ὁ ἀδύνατος. (Δεξ
'Ιλιάδα, Θ 23—7 καὶ Ἔργα Καραγκιόζη).

*

Ἔγινε ὡς δεκατέσσερων χρονῶν καὶ πῆγα εἰς ἕναν
πατριῶτή μου εἰς Ντεοφίνα. Ἦταν ὁ ἀδελφός μου μὲ τὸν
'Αλλήπασια καὶ ἦταν ζαπίτης αὐτὸς εἰς τὴν Ντεοφίνα.
Στάθηκα μὲ ἐκεῖνον μίαν ἡμέρα. Ἦταν γιορτὴ καὶ παγ-
γύρι τ' Ἁγιαννίου. Πήγαμεν εἰς τὸ παγγύρι μῶδωσε τὸ
ντουφέκι του νὰ τὸ βαστῶ. Ἐγὼ θέλησα νὰ τὸ ρίξω, ἐ-

τσακίστη. Τότε μ' ἔπιασε σ' ὅλον τὸν κόσμον ὀμπρός
καὶ μὲ πέθανε εἰς τὸ ξύλο. Δὲν μ' ἔδραβε τὸ ξύλο τόσο,
περισσότερον ἢ ντροπὴ τοῦ κόσμου. Τότε ὄλοι τῶραν
καὶ πῖναν κι' ἐγὼ ἔκλαιγα. Αὐτὸ τὸ παρᾶπνον δὲν ἦδρα
ἄλλον κριτὴ νὰ τὸ εἰπῶ νὰ μὲ δικιώσει, ἔκρινε εὐλογον
νὰ προστρέξω εἰς τὸν Ἁγιάννην, ὅτι εἰς τὸ σπῆτι του μῶ-
γινε αὐτεῖν ἡ ζημιὰ καὶ ἡ ἀτιμία. Μπαίνω τὴν νύχτα μῶ-
σα εἰς τὴν ἐκκλησίαν του καὶ κλειῶ τὴν πόρτα κι' ἀρχινῶ
τὰ κλάματα μὲ μεγάλες φωνές καὶ μετάνοιες· τ' εἶναι
αὐτὸ ὅπου γινε σ' ἐμένα, γομᾶρι εἶμαι νὰ μὲ δένουν;
Καὶ τὸν περικαλῶ νὰ μοῦ δώσει ἄρματα καλὰ κι' ἀσημέ-
νια καὶ δεκαπέντε πουργιὰ χρήματα καὶ ἐγὼ θὰ τοῦ φκει-
ἄσω ἕνα μεγάλο καντήλι ἀσημένιον. Μὲ τίς πολλὰς φω-
νὲς κάμαμεν τίς συμφωνίαις μὲ τὸν ἅγιον.

*

Πᾶμε, Ναπολέων, νὰ ἰδοῦμεν τοὺς παλιούς τοὺς Ἑλ-
ληνες εἰς τὸ μέρος ὅπου κατοικοῦνε, νὰ δροῦμε τὸν γέρο
Σωκράτη, τὸν Πλάτωνα, τὸν Θεμιστοκλῆ, τὸν Λεβέντη
Λεωνίδα καὶ νὰ τοὺς εἰποῦμεν τίς χαροποιῆς εἰδησεις, ὅτι
ἀναστήθηκαν οἱ ἀπόγονοί τους, ὅπου ἦταν χαμένοι καὶ
οὐθημένοι ἀπὸ τὸν κατάλογο τῆς ἀνθρωπότητος. Αὐτεῖνοι
οἱ ἀγαθοὶ καὶ δίκαιοι, τὸ φῶς τῆς ἀλήθειας, οἱ γενναῖοι
'περασπισταὶ τῆς λευτεριάς, μὲ πατριωτισμόν, μὲ καθαρή
ἀντιρεία, μ' ἀρετὴ κι' ὄχι μὲ δόλον κι' ἀπάτη ἐπλοῦτηναν
τὴν ἀνθρωπότητ' ἀπ' αὐτὰ· κι' ἄν ἦταν αὐτεῖνοι φτωχοὶ
εἰς τὰ προσωρινὰ καὶ μάταια, εἶναι πλούσιοι πολὺ εἰς τὰ
'στορικὰ τοῦ κόσμου.

(ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗΣ)

'Ἄλλ' ὅτε ὁ ἱερεὺς ἐξεληθὼν ἔφαλλε τὸ «δεῦτε ἰδωμεν
πιστοί, ποῦ ἐγεννήθη ὁ Χριστός», τότε αἱ μορφαι τῶν
'Αγίων ἐφάνησαν ὡς νὰ ἐφαιδρύνθησαν εἰς τοὺς τοίχους.
«Ἀκολουθήσωμεν λοιπὸν ἔνθα ὀδεύει ὁ ἀσπῆρ», καὶ ὁ
κυρ-Ἀλεξάνδρης ἐνούσοισιν ἔλαβε τὴν ὑψηλὴν καλὰμην
καὶ ἔσεισε τὸν πολυέλαιον μὲ τὰς λαμπάδας ὄλας ἀνημ-
μένας. «Ἄγγελιο ὕμνοῦσιν ἀκαταπαύστως, ἐκεῖ», κι' ἐσει-
σθη ὁ νὰς ὄλας ἀπὸ τὴν βροντώδη φωνὴν τοῦ παπα-
Φραγκοῦλη μετὰ πάθους ψάλλοντος. «Δόξα ἐν ὑψίστοις
λέγοντες τῷ σήμερον ἐν σηπταίῳ τεχθέντι», καὶ οἱ ἄγγε-
λοι οἱ ζωγραφοῖσι, οἱ περικυκλοῦντες τὸν Παντοκράτο-
ρα ἄνω εἰς τὸν θόλον, ἔπειαν τὸ οὖς, ἀναγνώρισαντες
οἰκεῖον αὐτοῖς ὕμνον.

*

—Ἄμ' ποῦ νὰ τὰ ξέρετε αὐτὰ ἔσεῖς, οἱ νέοι, εἶπε,
σεῖων σφοδρῶς τὴν κεφαλὴν. Τὸν παλαιὸν καιρὸν τέτοια
πράγματα, ὡς αὐτὸ ποῦ εἶδες, Μάνο, τὰ ἔδλεπαν ὄσοι
ἦταν καθαροί, τώρα τὰ βλέπουν μόνον οἱ ἐλαφροσκιω-
τοι.

*

Ἦ σελήνη εἶχεν ἀνατελεῖ πρὸ τοῦ μεσουυκτίου, καὶ
ὁ δίσκος τῆς, ὑπέρυβον ὀλίγον, ἐφαίνετο ὀπισθεν τῶν
κορυφῶν ὑψηλῶν δένδρων, ὅτε ἐκρύπτετο, κατὰ τοὺς ἔ-
λιγμούς τῆς πορείας, ὀπισθεν τοῦ θουνοῦ. Καὶ οἱ θάμνοι
ἐσειόντο πανταχοῦ, ὄθεν διέβαινε ἡ πομπή, καὶ τὰ ἐντο-
μα ἐξεγειρόντο παράωρα ἐκ τοῦ ὕπνου των, καὶ τινα μυι-
γάρια, ἐξορμώντα, ἐπέτων φαιδρῶς περὶ τὰς ἀνημμένας
λαμπάδας, ὑποβοῶντα, κἀίοντα τὰς μικύλας πτέρυγας
των, ἡ καταστρέφοντα μετὰ τελευταίου ὀμβου τὴν ἐφή-
μερον ὑπαρξίαν των εἰς τὴν πρόσψασιν τῆς φλογός. Καὶ
τὰ νυκτοπούλια ἐφυγον φοδισμένα ἀπὸ σχοίον εἰς κό-
μαρον, ἀπὸ αἱμασίαν εἰς δένδρον, προσθέτοντα τὸν ἐλα-
φρὸν θροῦν τῶν πτερύγων των εἰς τὸ ἀδρὸν ἐναρμόνιον
φύσημα τῆς αὔρας τῆς ὀρθρίας. Καὶ ἡ ἀγραμπελιά ἡ χιο-
ναθῆς, ἡ λευκάζουσα καὶ μυροβολοῦσα εἰς τοὺς φρά-
κτας, λευχείμων μυροφόρος, ἐορτάζουσα τὴν Ἄναστασιν,
καὶ ὁ κισσὸς καὶ τὸ ἀγιόκλημα, πλόκαμοι τῆς ἀνοιξέως,
ἐξαπλοῦσης τὴν μυροδόλον κόμην τῆς ἀνὰ τοὺς ἀγρούς,
διέχυνον ζωηροτέραν ἐν τῇ νυκτὶ τὴν εὐωδίαν των, εἰς
τὸν ἀέρα. Καὶ ἡ ἀργυρὰ ἀμμόκοις τῶν ἀστρῶν ὀλιγό-
στευεν ἐπάνω, καθ' ὅσον ὕψοῦτο ἡ σελήνη, καὶ ἡ ἀηδὼν
ἠκούετο μινυρίζουσα, δαθεία εἰς τὸν μυχὸν τοῦ δάσου,
καὶ ὁ γκιώνης, μὴ δυνάμενος νὰ διαγωνισθῆ πρὸς τὴν λι-
γυράν ἀδελφὴν του, ἔπασσε πρὸς καιρὸν τὸ θρηνώδες
ἄσμά του.

(ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ)